

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань бюджету

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: 255-40-29, 255-43-61, факс: 255-41-23

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Щодо розгляду законопроектів
за реєстр. № 3692 від 18.06.2020
за реєстр. № 3692-1 від 06.07.2020

Комітет Верховної Ради України з питань бюджету на своєму засіданні 17 липня 2020 року (протокол № 49) розглянув проект Закону України про внесення змін до розділу II «Прикінцеві положення» Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік», за реєстр. № 3692 від 18.06.2020 р., поданий народним депутатом України Третьяковою Г.М., та альтернативний до нього проект Закону України про внесення зміни до розділу II «Прикінцеві положення» Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» щодо соціального страхування, за реєстр. № 3692-1 від 06.07.2020р., поданий народними депутатами України Королевською Н.Ю., Солодом Ю.В., Гнатенком В.С.

Насамперед необхідно зазначити, що Законом України від 13.04.2020 № 553-IX «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» (далі – Закон № 553-IX), до якого законопроектами за реєстр.№ 3692 та № 3692-1 вносяться зміни, у складі державного бюджету створено Фонд боротьби з гострою респіраторною хворобою COVID-19, спричиненою коронавірусом SARS-CoV-2, та її наслідками (далі – Фонд COVID-19) на період дії карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України з метою запобігання поширенню на території України зазначеної хвороби, та протягом 30 днів з дня відміни цього карантину (стаття 28 Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік», до якої було внесено зміни Законом України від 18.06.2020 № 726-IX та розширено напрями використання коштів Фонду COVID-19).

Згідно із положеннями статті 28 Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» кошти Фонду COVID-19 спрямовуються, зокрема на надання фінансової допомоги на поворотній або безповоротній основі Фонду соціального страхування України і Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття.

Відповідно до частини другої вказаної статті 28 Закону рішення про виділення коштів із Фонду COVID-19 (у разі потреби з відкриттям нових бюджетних програм, включаючи трансферти місцевим бюджетам) приймаються Кабінетом Міністрів України за погодженням з Комітетом Верховної Ради України з питань бюджету. При цьому, відповідно до пункту 6 розділу II «Прикінцеві положення» Закону № 553-IX у разі неможливості проведення засідання Комітету з питань бюджету протягом двох днів з дня отримання звернення про погодження зазначеного вище рішення Кабінету Міністрів України таке погодження здійснюється Погоджувальною радою

депутатських фракцій (депутатських груп) у Верховній Раді України на її засіданні.

Водночас, зважаючи на обмеженість фінансового ресурсу державного бюджету та бюджетів фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування за умов сповільнення економічного розвитку підпунктом 2 пункту 5 розділу II «Прикінцеві положення» Закону № 553-IX на період дії карантину, установленого Кабінетом Міністрів України з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2 (далі – карантин), визначено виключний перелік витрат, які можуть здійснювати Фонд соціального страхування України та Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття. Таку норму запроваджено за ініціативою Кабінету Міністрів України (законопроект за реєстр. № 3279) у доопрацьованій Комітетом з питань бюджету і Міністерством фінансів України редакції (законопроект за реєстр. № 3279-д).

Так, під час карантину вказані Фонди можуть спрямовувати свої кошти на здійснення поточних видатків на утримання виконавчих дирекцій фондів, установ державної служби зайнятості та такі страхові виплати:

- допомога по тимчасовій непрацездатності;
- допомога по вагітності і пологах;
- щомісячні страхові виплати потерпілим від нещасних випадків на виробництві або професійних захворювань та членам їх сімей;
- витрати на лікування потерпілих від нещасних випадків на виробництві або професійних захворювань;
- витрати на протезування та придбання спеціальних засобів пересування;
- допомога по безробіттю (включаючи допомогу по частковому безробіттю);
- допомога на поховання.

Законопроектом за реєстр. № 3692, метою якого, як зазначено у пояснювальній записці до нього, є забезпечення підтримки безробітних осіб та роботодавців, які стикаються з негативними соціально-економічними наслідками поширення на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, пропонується внести зміни до підпункту 2 пункту 5 розділу II «Прикінцеві положення» Закону № 553-IX, якими, на період дії карантину надається додатково можливість:

- Фонду соціального страхування України та Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття, окрім поточних видатків на утримання виконавчої дирекції фонду, установ державної служби зайнятості, також здійснювати видатки за фактично надані послуги, пов'язані із функціонуванням інформаційно-аналітичних систем Фонду соціального страхування України і державної служби зайнятості;

- Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття проводити страхові виплати - одноразові виплати допомоги по безробіттю для організації безробітним підприємницької діяльності, соціальні послуги та заходи сприяння зайнятості, передбачені законодавством про зайнятість населення та про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття.

Законодавчі підстави щодо державного соціального страхування на випадок безробіття та сприяння зайнятості населення, що здійснюються Фондом загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття, визначено чинним законодавством, а саме:

- відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне

страхування на випадок безробіття»:

застраховані особи мають право на матеріальне забезпечення на випадок безробіття та соціальні послуги (стаття 6 цього Закону);

матеріальне забезпечення забезпечується шляхом виплати допомоги по безробіттю, у тому числі одноразової її виплати для організації безробітним підприємницької діяльності, та допомоги на поховання у разі смерті безробітного або особи, яка перебувала на його утриманні, а видами соціальних послуг є: професійна підготовка або перепідготовка, підвищення кваліфікації у закладах професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти, у тому числі в закладах освіти державної служби зайнятості, на підприємствах, в установах, організаціях; профорієнтація; пошук підходящої роботи та сприяння у працевлаштуванні, у тому числі шляхом організації громадських робіт для безробітних у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України; надання роботодавцям, які працевлаштовують громадян, зазначених у частині першій статті 14 Закону України «Про зайнятість населення», компенсації відповідно до статті 26 Закону України «Про зайнятість населення»; надання роботодавцям - суб'єктам малого підприємництва, які працевлаштовують безробітних, компенсації відповідно до статті 27 Закону України «Про зайнятість населення»; надання ваучера для підтримання конкурентоспроможності деяких категорій громадян шляхом перепідготовки, спеціалізації, підвищення кваліфікації за професіями та спеціальностями для пріоритетних видів економічної діяльності відповідно до статті 30 Закону України «Про зайнятість населення»; здійснення заходів сприяння зайнятості внутрішньо переміщених осіб відповідно до статті 24-1 Закону України «Про зайнятість населення»; інформаційні та консультаційні послуги, пов'язані з працевлаштуванням (стаття 7 цього Закону);

при виникненні страхового ризику можуть здійснювати профілактичні заходи, спрямовані на запобігання настанню страхових випадків, до яких належать: фінансування витрат роботодавця на оплату праці працівників, яких з метою запобігання вивільненню тимчасово переведено за їх згодою на іншу роботу (до 6 місяців протягом року) за умови збереження за ними основного місця роботи; фінансування витрат роботодавця на професійну перепідготовку або підвищення кваліфікації працівників, щодо яких є загроза вивільнення у зв'язку з реорганізацією або перепрофілюванням підприємства, тимчасовим припиненням виробництва, за умови збереження за працівниками місця роботи; інші профілактичні заходи, визначені правлінням Фонду (стаття 7-1 цього Закону);

джерелами формування коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття є: 1) страхові внески страхувальників; 2) суми фінансових санкцій, застосованих відповідно до вказаного Закону та Закону України «Про зайнятість населення», інших законів до підприємств, установ, організацій та фізичних осіб - підприємців за порушення встановленого порядку сплати страхових внесків та використання коштів Фонду, недотримання законодавства про зайнятість населення, а також суми адміністративних штрафів, накладених відповідно до закону на посадових осіб та громадян за такі порушення; 3) кошти державного бюджету, що спрямовуються до Фонду у випадках, установлених законом; 4) доходи від розміщення тимчасово вільних коштів, у тому числі резерву коштів Фонду; 5) благодійні внески підприємств, установ, організацій; 6) інші надходження відповідно до законодавства України (частина перша статті 16 цього Закону);

кошти бюджету Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття використовуються на: 1) виплату забезпечення та надання соціальних послуг, передбачених статтею 7 цього Закону, фінансування заходів, передбачених статтею 7-1 цього Закону; 2) здійснення заходів відповідно до Закону України «Про зайнятість населення»; 3) відшкодування Пенсійному фонду України витрат, пов'язаних із достроковим виходом на пенсію осіб, зазначених у частині другій статті 20 цього Закону; 4) фінансування витрат на утримання та забезпечення діяльності центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері зайнятості населення та трудової міграції, його територіальних органів, підприємств, установ та організацій, що належать до сфери його управління, матеріальне та соціально-побутове забезпечення його працівників; організацію роботи правління Фонду, розвиток та функціонування Єдиної інформаційно-аналітичної системи центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері зайнятості населення та трудової міграції; 5) формування резерву коштів Фонду;

- згідно Закону України «Про зайнятість населення»:

до заходів щодо сприяння зайнятості населення належать: 1) професійна орієнтація та професійне навчання; 2) стимулювання діяльності роботодавців, спрямованої на створення нових робочих місць та працевлаштування безробітних; 3) створення умов для самозайнятості населення та підтримка підприємницької ініціативи; 4) сприяння забезпеченню молоді першим робочим місцем та запровадження стимулів для стажування на підприємствах, в установах та організаціях незалежно від форми власності, виду діяльності та господарювання, фізичних осіб, які застосовують найману працю, молоді, яка навчається; 5) сприяння зайнятості осіб з інвалідністю; 6) забезпечення участі безробітних у громадських роботах та інших роботах тимчасового характеру; 7) створення стимулів для інтеграції на ринок праці непрацюючих працездатних осіб з числа членів малозабезпечених сімей (стаття 24 цього Закону);

окремо визначені заходи сприяння зайнятості внутрішньо переміщених осіб, які працевлаштовуються за направленням територіальних органів центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері зайнятості населення та трудової міграції, до яких належать: 1) компенсація зареєстрованому безробітному з числа внутрішньо переміщених осіб фактичних транспортних витрат на переїзд до іншої адміністративно-територіальної одиниці місця працевлаштування, а також витрат для проходження за направленням територіальних органів центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері зайнятості населення та трудової міграції, попереднього медичного та наркологічного огляду відповідно до законодавства, якщо це необхідно для працевлаштування; 2) компенсація витрат роботодавця на оплату праці (але не вище середнього рівня заробітної плати, що склався у відповідному регіоні за минулий місяць) за працевлаштування зареєстрованих безробітних з числа внутрішньо переміщених осіб на умовах строкових трудових договорів тривалістю не більше шести календарних місяців, за умови збереження гарантій зайнятості такої особи протягом періоду, що перевищує тривалість виплати у два рази; 3) компенсація витрат роботодавця, який працевлаштовує зареєстрованих безробітних з числа внутрішньо переміщених осіб строком не менше ніж на дванадцять календарних місяців, на перепідготовку та підвищення кваліфікації таких осіб.

Окрім того, відповідно до статті 23 Закону України «Про зайнятість населення»

функціонування єдиної інформаційно-аналітичної системи центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері зайнятості населення та трудової міграції, здійснюється з метою інформаційної підтримки реалізації державної політики у сфері зайнятості населення; створення цілісної системи інформаційної взаємодії державних органів влади, що здійснюють заходи щодо сприяння зайнятості населення; проведення моніторингу ринку праці, аналізу попиту та пропонування робочої сили; забезпечення виконання центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері зайнятості населення та трудової міграції, покладених на нього функцій та завдань. Отже, функціонування інформаційно-аналітичних систем державної служби зайнятості є складовою своєчасного обслуговування безробітних громадян та роботодавців, які звертаються до державної служби зайнятості.

Тобто, запропоновані законодавчою пропозицією за реєстр.№ 3692 положення щодо розширення напрямів використання коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття дозволять з дня набрання чинності відповідного закону застосовувати базове законодавство з питань зайнятості населення та про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття у період дії карантину без обмежень. Відтак положення підпункту 2 пункту 5 «Прикінцевих положень» Закону № 553-IX втратять правове значення, оскільки по суті застосовуватиметься у повному обсязі базове законодавство.

Поряд з цим слід зазначити, що законопроект за реєстр.№ 3692 з огляду на правила нормопроєктуальної техніки потребує редакційного та техніко-юридичного коригування, зокрема, назву законопроекту належить визначити відповідно до запропонованих у законопроекті змін, а саме: «Про внесення змін до пункту 5 розділу II «Прикінцеві положення» Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік».

Стосовно законопроекту за реєстр. № 3692-1, який є альтернативним до законопроекту за реєстр. № 3692, то ним запропоновано взагалі скасувати всі обмеження, передбачені на час карантину, для здійснення визначених у законах України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування», «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» та «Про зайнятість населення» видатків Фонду соціального страхування України та Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття та виключити підпункт 2 пункту 5 розділу II «Прикінцеві положення» Закону № 553-IX.

Тобто, у разі підтримки законодавчої ініціативи, викладеної у законопроекті за реєстр.№ 3692-1, Фонд соціального страхування України та Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття з дня набрання чинності відповідного закону використовуватимуть кошти бюджетів фондів відповідно до вимог базового законодавства з питань загальнообов'язкового державного соціального страхування та з питань зайнятості населення відповідно, як і до набрання чинності Закону № 553-IX.

Слід взяти до уваги зазначене у пояснювальній записці до законопроекту за реєстр.№ 3692-1, а саме те, що обмеження видатків фондів соціального страхування за певними видами забезпечення і послуг порушує права застрахованих осіб, за яких сплачується єдиний соціальний внесок, що розподіляється за відповідними видами соціального страхування, згідно з існуючими обмеженнями не можливо здійснювати страхові виплати одноразової допомоги потерпілому (членам його сім'ї та особам, які

перебували на утриманні померлого), страхові виплати дитині, яка народилася з інвалідністю внаслідок травмування на виробництві або професійного захворювання її матері під час вагітності, оплату лікування в реабілітаційних відділеннях санаторно-курортного закладу після перенесених захворювань і травм, одноразові виплати допомоги по безробіттю для організації безробітним підприємницької діяльності, тощо.

Водночас, Міністерство фінансів України у своєму експертному висновку до законопроекту за реєстр. № 3692-1 зазначає, що передбачене у пункті 2 пункту 5 розділу II «Прикінцеві положення» Закону № 553-IX обмеження у видатках Фонду соціального страхування України та Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття було запроваджено з метою забезпечення насамперед першочергових страхових виплат, потреба у яких зросла у зв'язку із поширенням на території України гострої респіраторною хворобою COVID-19 (допомога по тимчасовій непрацездатності, допомога по безробіттю тощо). Зважаючи на те, що з метою підтримки вказаних фондів у зв'язку з недостатністю власних коштів на здійснення страхових виплат та забезпечення інших виплат, запроваджених під час карантину, з Фонду боротьби з гострою респіраторною хворобою COVID-19 Фонду соціального страхування України та Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття виділялися кошти на їх фінансову підтримку, Міністерство фінансів України вважає, що відволікання коштів цих фондів на інші статті видатків на цей час є недоцільним.

Довідково: видатки Фонду COVID-19 передбачені за загальним фондом Міністерству фінансів України (загальнодержавні видатки та кредитування) за бюджетною програмою 3511380 «Фонд боротьби з гострою респіраторною хворобою COVID-19, спричиненою коронавірусом SARS-CoV-2, та її наслідками» у обсязі 63 350,3 млн.грн. (з урахуванням змін до державного бюджету на 2020 рік, прийнятих Верховною Радою України 3 та 13 липня 2020 року).

На даний час, прийнято відповідні постанови Уряду щодо виділення із Фонду COVID-19 коштів Міністерству розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства для надання фінансової допомоги Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття на загальну суму 8 972,5 млн.грн., зокрема:

від 27.04.2020 №308 «Про виділення коштів для надання фінансової допомоги Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття» - у обсязі 6 000 млн.грн., з яких: 4 723 млн. грн. на безповоротній основі (видатки споживання) - для виплати допомоги по частковому безробіттю на період карантину, відповідно до статті 47-1 Закону України «Про зайнятість населення» (за даними Міністерства фінансів України станом на 09.07.2020 вказані видатки фактично проведено у обсязі 1 155,5 млн. грн. або 24,5 % плану на рік); 1 277 млн.грн. на поворотній основі (надання кредитів) - для виплати допомоги по безробіттю (за даними Міністерства фінансів України станом на 09.07.2020 вказані витрати проведено у повному обсязі);

від 10.06.2020 №472 «Деякі питання виділення коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття» - у обсязі 2 972,5 млн. грн. (видатки споживання) на безповоротній основі для надання фінансової допомоги Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття (за даними Міністерства фінансів України станом

на 09.07.2020 вказані витрати проведено у повному обсязі).

Доречно нагадати, що відповідно до статті 8 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття є цільовим централізованим страховим фондом, некомерційною самоврядною організацією, кошти цього фонду не включаються до складу державного бюджету.

Довідково: бюджет Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття на 2020 рік, затверджений в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 08.07.2020 № 571, визначено з такими показниками:

залишок коштів на початок року – 1 252,62 млн.грн.;

доходи поточного року – 22 670,1 млн.грн., в тому числі:

- кошти з Фонду COVID-19 для виплати по частковому безробіттю на безповоротній основі – 4 723 млн.грн.;

- кошти з Фонду COVID-19 на поворотній основі – 1 277 млн.грн.;

- кошти з Фонду COVID-19 для своєчасної виплати допомоги по безробіттю на безповоротній основі – 2 972,46 млн.грн.;

видатки – 23 759,16 млн.грн., в тому числі:

- для виплати допомоги по частковому безробіттю на період карантину за рахунок фінансової допомоги з Фонду COVID-19 – 4 723 млн.грн.;

- для матеріального забезпечення на випадок безробіття, соціальні послуги та заходи сприяння зайнятості, профілактику настання страхових випадків, допомога по частковому безробіттю – 15 630,5 млн. грн.;

залишок коштів (у тому числі резерв Фонду) – 163,6 млн.грн.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України (листи від 13.07.2020 № 16/3-2020/105016 та № 16/3-2020/105018, додаються) загалом не заперечує можливості прийняття внесених законопроектів, водночас, вважає доцільним зауважити, що оскільки виходячи з вимог статті 116 Конституції України Кабінет Міністрів України забезпечує проведення політики у сфері соціального захисту, то для прийняття зваженого рішення щодо внесених законопроектів було б доцільним отримати відповідні експертні висновки Уряду, зокрема, щодо фінансово-економічних можливостей їх запровадження.

Міністерство фінансів України у своїх експертних висновках до законопроектів зазначає:

за реєстр. № 3692 (лист від 01.07.2020 № 09030-29-2/19679) - реалізація законопроекту не матиме впливу на показники державного бюджету, видатки на страхові виплати будуть здійснюватися за рахунок та у межах коштів бюджету Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття і в цілому підтримує даний законопроект;

за реєстр. №3692-1 (лист від 15.07.2020 № 09030-29-5/21350) – реалізація законопроекту потребуватиме додаткових видатків з Фонду соціального страхування України і Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття та може вплинути на показники державного бюджету в частині надання фінансової допомоги фондам і в цілому законопроект не підтримує.

На час розгляду законопроекту висновки комітетів Верховної Ради України з питань антикорупційної політики (щодо проведення антикорупційної експертизи законопроекту) і з питань інтеграції України з Європейським Союзом (щодо оцінки відповідності законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції) не надійшли.

За наслідками розгляду проекту Закону України про внесення змін до розділу II «Прикінцеві положення» Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік», за реєстр. № 3692 від 18.06.2020 р., поданого народним депутатом України Третяковою Г.М., та альтернативного до нього проекту Закону України про внесення змін до розділу II «Прикінцеві положення» Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» щодо соціального страхування, за реєстр. № 3692-1 від 06.07.2020р., поданого народними депутатами України Королевською Н.Ю., Солодом Ю.В., Гнатенком В.С., і керуючись частиною другою статті 110 Регламенту Верховної Ради України, Комітет з питань бюджету ухвалив рішення: рекомендувати Верховній Раді України за результатами розгляду у першому читанні прийняти законопроект за реєстр. № 3692 за основу та в цілому як закон із внесенням техніко-юридичних уточнень, пов'язаних із належним оформленням законопроекту.

Відповідно у разі прийняття законопроекту за реєстр. № 3692 Комітету з питань бюджету разом з Головним юридичним управлінням Апарату Верховної Ради України при оформленні відповідного закону належить внести до нього необхідні техніко-юридичні уточнення, пов'язані з ухваленим Комітетом рішенням щодо даного законопроекту.

Співдоповідачем на сесії Верховної Ради України з цього питання пропонується голова підкомітету з питань видатків державного бюджету Комітету з питань бюджету Забуранна Леся Валентинівна.

Додаток: висновки Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України від 13.07.2020 № 16/3-2020/105016 та № 16/3-2020/105018 – на 4 арк.

Голова Комітету

Ю.Ю. Арістов

СЕДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: Арістов Юрій Юрійович
Сертифікат: 58E2D9E7F900307B04000000D6452E007B2D8000
Дійсний до: 07.02.2022 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
№ 04-13/3-2020/111250 від 17.07.2020

